

Naam: A.S.M. Kamphuis
Datum: 08 oktober 2018
Team/teamonderdeel: SL Strategie
Telefoonnummer: 06 31 99 76 26

Collegevoorstel

Onderwerp	Cultuurprofiel Twente
Advies	Bespreekstuk
Is er een uiterste behandeldatum?	Ja, 16 oktober 2018
Hoofdpogave	
Portefeuillehouder	J.M. van Rees
Openbaar	Openbaar met embargo tot 31 oktober
Raadsvoorstel of raadsbrief	Raadsbrief

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

De 14 wethouders Cultuur in Twente hebben samen met het culturele veld en de provincie Overijssel een cultuurprofiel voor Twente opgesteld voor de periode 2021-2024. Het cultuurprofiel is een gemeenschappelijke visie op cultuur in Twente. In het profiel staan drie thema's beschreven waar de Twentse gemeenten de komende jaren op zullen inzetten: tijd en ruimte, traditie en innovatie en grenzeloos Twente. Dit cultuurprofiel moet leiden tot versterking van de samenwerking tussen de culturele instellingen, cultuurnetwerken en overheden in de regio Twente. Het ministerie van OCW heeft stedelijke regio's gevraagd om voor 1 november 2018 een gezamenlijk profiel in te dienen, ter voorbereiding van de nieuwe rijksbeleidsperiode vanaf 2021. Zo kan de minister beter rekening houden met de samenstelling en de behoefte van de bevolking, de eigen culturele identiteit en het erfgoed van de regio bij de verdeling van rijkssubsidies.

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van het cultuurprofiel *Ruimte voor verbeelding* in Twente die voor de periode 2021-2024 de basis vormt voor de regionale samenwerking tussen Twentse gemeenten, de provincie Overijssel en andere partners op het gebied van kunst en cultuur.
2. In te stemmen met de visie zoals verwoord in het cultuurprofiel en de volgende thema's als leidraad voor de regionale samenwerking:
  - a. Tijd en Ruimte
  - b. Traditie en Innovatie
  - c. Grenzeloos Twente
3. De in het cultuurprofiel opgenomen en uit te werken ambities en acties te onderschrijven onder de randvoorwaarde dat voor wat betreft de verdere uitwerking, organisatie en uitvoering van de uitvoeringsagenda de volgende uitgangspunten gelden:
  - a. voor de eigen gemeentelijke rol, de bestaande bestuurlijke en ambtelijke capaciteit en bestaande budgetten de basis vormen.
  - b. op basis van lokale prioriteiten en mogelijkheden per actie verschil tussen gemeenten mogelijk blijft voor wat betreft inhoud, tempo en bijdrage (menskracht, kennis, ervaring of budget).
  - c. in die gevallen, waarvoor afzonderlijke acties aanvullend gemeentelijk(e) inzet/budget nodig is, zal binnen het bestuurlijk overleg Cultuurregio Twente een nader voorstel worden voorbereid en ter besluitvorming aan de betrokken colleges van burgemeester en wethouders worden voorgelegd.
4. De gemeenteraad hierover te informeren via de bijgevoegde raadsbrief.
5. De burgemeester besluit: De wethouder cultuur te machtigen om de aanbiedingsbrief aan de minister van OCW te ondertekenen.

Inleiding

Er wordt door de 14 Twentse gemeenten al op meerdere terreinen samengewerkt en afgestemd. Een voorbeeld hiervan is de Twentse visie op sport en bewegen die in november 2017 door alle 14 Twentse colleges is vastgesteld. Ook op het gebied van kunst, cultuur en media spreken de gemeenten al langer de intentie uit voor meer samenwerking en afstemming. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om samen meer kracht te kunnen ontwikkelen en daarmee een groter bereik en effect te verkrijgen. De wethouders cultuur willen graag op thema's gezamenlijk optrekken met elkaar en met de culturele partners om het culturele ecosysteem van de regio te versterken, zodat meer mensen in Twente kunnen deelnemen aan kunst en cultuur. Het delen en uitwisselen van kennis en informatie op regionaal niveau wordt door alle partners als grote meerwaarde ervaren.

De behoefte aan meer samenwerking in Twente op het gebied van kunst, cultuur en media sluit aan op de visiebrief *Cultuur in een open samenleving* van de minister van OCW. Daarin worden de andere overheden uitgenodigd om - aansluitend bij de Verkenning van de Raad voor Cultuur - stedelijke en regionale profielen op te stellen. Daarmee krijgen stedelijke regio's een grote rol in de voorbereiding van het landelijke cultuurbeleid voor de periode 2021-2024. Zo kan sterker rekening worden gehouden met de samenstelling en behoefte van de bevolking, met de identiteit en de verhalen van de regio en met het lokale klimaat voor de makers en kunstenaars. De profielen moeten voor 1 november 2018 door de stedelijke regio's worden ingediend bij de minister van OCW.

De Raad voor Cultuur heeft Twente nadrukkelijk benoemd als één van de stedelijke regio's. De Raad heeft in juli 2017 een bezoek gebracht aan Enschede en gesproken met de gedeputeerde van de provincie, de wethouders cultuur, culturele instellingen, kunstenaars en makers uit Almelo, Enschede en Hengelo. Naar aanleiding daarvan hebben de drie gemeenten en de provincie opdracht gegeven voor een verkenning van het Twentse culturele ecosysteem en de samenwerkingskansen daarbinnen.¹

De focus van deze verkenning lag in eerste instantie op de drie grote steden. Al snel werd echter duidelijk dat de grote kracht van de regio Twente in het geheel ligt, in zowel de grote steden als de kleinere gemeenten én het ommeland. De wethouders cultuur van de 14 Twentse gemeenten zagen de uitnodiging van de minister om een profiel voor de regio Twente op te stellen als een kans om samen met de culturele sector een sterke basis te leggen voor het regionale cultuurbeleid.

Beoogd effect

Twente heeft een rijk cultureel ecosysteem, maar de kracht en de aanwezigheid van de cultuursector kan nog beter worden benut. De beste manier om dit aan te pakken is vanuit een regionale blik, met een regionale visie. Zeker in tijden van verandering, flexibilisering en versobering is een krachtenbundeling tussen culturele instellingen, partners in de regio en betrokken overheden nodig om het publieksbereik, de zichtbaarheid, de weerbaarheid en slagkracht van cultuur te verbeteren, te vergroten en robuust te maken.

Het aanjagen en versnellen van de culturele ontwikkelingen en de krachtenbundel binnen de regio zijn uitgangspunten voor de visie in het cultuurprofiel van de regio. Het bestaande verbinden en een impuls geven om het zo naar een hoger plan te tillen. Het beoogde effect is dat Twente daarmee de culturele aansluiting tussen alle mensen, van wijkniveau tot (inter)nationaal niveau versterkt. Juist in een tijd waarin iedereen met iedereen verbonden raakt is het belangrijk om als regio nationaal en internationaal verbonden te zijn, zodat Twente klaar is voor de toekomst. Onmisbare schakels in het culturele ecosysteem van de regio zijn de BIS-instellingen. Deze instellingen hebben een belangrijke aanjagende werking op het gehele culturele ecosysteem in de provincie en de regio.

Met het indienen van het cultuurprofiel van Twente bij de minister oefenen de Twentse gemeenten invloed uit op de vormgeving van het landelijke cultuurbeleid met ingang van 2021 en daarmee op de verdeling van de rijkssubsidies. Het cultuurprofiel biedt extra kansen om de regio Twente bij het rijk te profileren en te positioneren en om partners te vinden op landelijk niveau. De minister krijgt een krachtig signaal uit Twente met een cultuurprofiel dat wordt ingediend door alle 14 gemeenten gezamenlijk en dat is opgesteld in nauwe samenwerking met de culturele sector.

---

¹ *Plannen voor een stedelijke cultuurregio Twente – het verschil maken*, eindrapport LAGroup, april 2018

Aan alle 14 Twentse colleges wordt met dit voorstel de mogelijkheid geboden om in te stemmen met hetzelfde dictum. Mochten niet alle colleges hiermee instemmen dan wordt het cultuurprofiel van Twente aangeboden door de gemeenten die een positief besluit hebben genomen.

Gedurende het proces waarin de gemeenten, de provincie Overijssel en de culturele partners in co-creatie hebben samengewerkt is een groot enthousiasme en betrokkenheid bij cultuur in Twente gebleken. Er zijn contacten gelegd, netwerken opgezet en mogelijke samenwerkingen besproken. Het profiel is daarmee een eerste stap om tot goede afspraken te komen en richting te geven aan de toekomst.

Argumenten voor

1. *Kennis nemen van het cultuurprofiel van de regio Twente die voor de periode 2021-2024 de basis vormt voor de regionale samenwerking tussen Twentse gemeenten, de provincie Overijssel en andere partners op het gebied van kunst en cultuur.*

Meer samenwerking met de regio op het gebied van cultuur past in het huidige beleid. In de Stadsvisie Cultuur 2016-2020, die de Almelose gemeenteraad op 12 juli 2016 heeft vastgesteld, staat het volgende geschreven over de verbinding met Twente: "De cultuurvisie gaat over Almelo maar kan niet los gezien worden van haar omgeving. Kunst en cultuur gedijen beter als er op regionaal niveau culturele ambities worden geformuleerd en gerealiseerd en de verschillende gemeenten er met elkaar in slagen onderscheid aan te brengen of accenten te leggen in het aanbod van de verschillende steden. (...) Almelo wil graag gebruik maken van de kennisexpertise die op regionaal gebied aanwezig is. Wij nodigen andere culturele instellingen- buiten onze gemeentegrenzen- uit om na te gaan welke bijdrage zij kunnen leveren om het culturele klimaat in Almelo te versterken. Wij juichen samenwerking met andere culturele instellingen of initiatiefnemers (buiten Almelo) van harte toe."

2. *Instemmen met de visie zoals verwoord in het profiel en de volgende thema's als leidraad voor samenwerking binnen de 14 Twentse gemeenten.*

Het cultuurprofiel vormt een startpunt en is een gemeenschappelijke visie van waaruit de komende jaren gezamenlijk regionaal cultuurbeleid wordt vormgegeven. Er zijn drie thema's waarop de samenwerking tussen de 14 gemeenten in Twente een betekenisvolle en succesvolle rol kan vervullen. Dit zijn de thema's Tijd en Ruimte, Traditie en Innovatie en Grenzeloos Twente. Ook bevat het profiel voorstellen voor thematische samenwerkingen in de vorm van proeftuinen voor de periode 2019-2020.

- a. *Tijd en Ruimte.*

Tijd en Ruimte gaat over de letterlijke ruimte die er in Twente is, maar ook over de figuurlijke ruimte en tijd die er zijn en waar nog meer op ingezet zal worden. Tijd en ruimte om te bezinnen, te ervaren, je te ontwikkelen, te experimenteren en ook om fouten te maken.

- b. *Traditie en Innovatie.*

Traditie en Innovatie gaat in op twee andere belangrijke kenmerken van de regio. Aan de ene kant speelt traditie een belangrijke rol, de aanwezigheid van talrijke verenigingen, het immateriële erfgoed, de folklore. Aan de andere kant richt de regio zich meer dan ooit op de toekomst, door zich als High Tech regio te profileren. De combinatie van beide factoren maakt Twente zo uniek en beide dienen dan ook gekoesterd te worden.

- c. *Grenzeloos Twente.*

Grenzeloos Twente gaat over het beslechten van grenzen. Grenzen van instellingen, van gemeenten en van de regio in zijn geheel. Door over de eigen grenzen heen te kijken kan de gehele infrastructuur worden versterkt.

3. *De in het profiel opgenomen en uit te werken ambities en acties te onderschrijven onder de randvoorwaarde dat voor wat betreft de verdere uitwerking, organisatie en uitvoering van de uitvoeringsagenda de onderstaande uitgangspunten gelden.*

Dit profiel is een visiestuk, waarin richting wordt gegeven. Om hier handen en voeten aan te geven wordt deze visie uitgewerkt naar een uitvoeringsagenda waarin de benoemde thema's en acties uitgangspunt zijn. Gemeentelijke autonomie blijft het vertrekpunt.

- a. *Voor de eigen gemeentelijke rol, de bestaande bestuurlijke en ambtelijke capaciteit en*

bestaande budgetten de basis vormen.

De realisatie van de geformuleerde visie en ambities vraagt van gemeenten gezamenlijke inzet. Door het gezamenlijk optrekken van de gemeenten worden die inzet en inspanningen met elkaar gedeeld. De basiscapaciteit voor het trekken van het vervolgproces wordt geleverd door de gemeenten Enschede en Hengelo. Afhankelijk van het thema of de actie die relevant is voor een gemeente, kan aangehaakt worden en aanvullende capaciteit en/of budget geleverd worden. Gemeenten doen vrijwillig mee en hebben de vrijheid om te kiezen op welke actie ze wel en niet samenwerken. Dit wordt besproken in het regulier ambtelijk overleg.

b. Op basis van lokale prioriteiten en mogelijkheden per ambitie of actie verschil tussen gemeenten mogelijk blijft voor wat betreft inhoud, tempo en bijdrage (menskracht, kennis, ervaring of budget).

Elke gemeente heeft en houdt de eigen regie en zelfstandigheid voor wat betreft keuzes voor en tempo bij het vaststellen en uitvoeren van concrete acties.

In die gevallen, waarvoor afzonderlijke acties aanvullend gemeentelijk(e) inzet/budget nodig is, zal binnen het bestuurlijk overleg cultuurregio Twente een nader voorstel worden voorbereid en ter besluitvorming aan de betrokken colleges van burgemeester en wethouders worden voorgelegd.

Per actie wordt vanuit het regulier ambtelijk overleg een plan van aanpak opgesteld, inclusief capaciteit en financiën, en ter bespreking geagendeerd voor het regulier bestuurlijk overleg. Pas wanneer er additionele inzet nodig is, zal hierover in de betrokken gemeente(n) een besluit genomen worden.

Kanttekeningen

1. Het kan zijn dat de gemeente Almelo geen meerwaarde ziet in het regionaal versterken van het culturele veld in Twente.

Het is dan wel van belang om de gemeenteraad te informeren omdat dit afwijkt van de vastgestelde Stadsvisie Cultuur.

2. De thema's zijn te algemeen geformuleerd.

Almelose cultuurinstellingen hebben meegewerkt aan het formuleren van deze drie thema's. Deze thema's zijn echter nog niet gedetailleerd uitgewerkt en het kan zijn dat Almelo de thema's nog te vaag vindt. Het is daarom van belang dat de thema's verder worden uitgewerkt en dat gemeenten de vrijheid hebben om wel of niet hierop extra in te zetten.

3. De randvoorwaarden kunnen knellend zijn om de visie uit te voeren.

De randvoorwaarden zijn dusdanig geformuleerd dat de uitwerking van de visie moet passen binnen de huidige financiële en ambtelijke capaciteit. Pas wanneer er additionele inzet nodig is, zal hierover in de betrokken gemeente(n) een besluit genomen worden.

Alternatieven

De oproep om een cultuurprofiel van de regio in te dienen, is een uitnodiging van de minister en geen verplichting. Gemeenten zijn vrij in hun keuze om mee te doen. Echter, met het indienen van het cultuurprofiel van Twente bij de minister oefenen de Twentse gemeenten invloed uit op de vormgeving van het landelijke cultuurbeleid met ingang van 2021 en daarmee op de verdeling van de rijkssubsidies. Daarnaast is het profiel van meerwaarde voor de cultuurregio Twente, omdat gezamenlijk door de overheden en de culturele instellingen thema's zijn verkend en benoemd. Het cultuurprofiel is een eerste stap om tot goede afspraken te komen tussen de verschillende overheden in de regio Twente, de culturele partners en het rijk.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

Er wordt geen financiële bijdrage van de gemeenten gevraagd. OCW heeft in de periode 2019-2020 budget voor proeftuinen. De proeftuinen zijn voorstellen en daarom zijn er op dit moment geen financiële gevolgen voor de gemeente.

Gemeenten maken zelf de keuze op welke onderdelen ze in de toekomst wel of niet mee willen doen.

Op basis van lokale prioriteiten en mogelijkheden per ambitie of actie is er verschil mogelijk tussen gemeenten op het gebied van inhoud, tempo en financiering.

Het proces om te komen tot het cultuurprofiel van de regio Twente is gefinancierd door de gemeenten Enschede, Hengelo en Almelo, de provincie Overijssel en Netwerkstad Twente.

Uitvoering

Na instemming door uw college met dit voorstel dienen de wethouders cultuur uiterlijk op 1 november 2018 het regioprofiel in bij de minister. De minister wil de profielen voorleggen aan de Raad voor Cultuur, waarna de Raad met een stelseladvies voor de periode 2021-2024 zal komen.

In het voorjaar van 2019 komt de Raad voor Cultuur met een advies. De minister van OCW presenteert in de zomer van 2019 uitgangspunten voor de periode 2021-2024 met een conceptregeling. Begin 2020 kunnen instellingen hun aanvraag doen voor de nieuwe Basisinfrastructuur-periode.

Ongeacht het traject van de minister, willen de 14 gemeenten de huidige werkwijze de komende tijd voortzetten richting een uitvoeringsagenda. Aan alle 14 Twentse colleges wordt met dit voorstel de mogelijkheid geboden om in te stemmen met hetzelfde dictum. Mochten niet alle colleges hiermee instemmen, dan wordt het vervolgtraject aangegaan door de "coalition of the willing". Uitgangspunt voor het vervolg blijft co-creatie: gezamenlijk komen tot een concrete uitvoeringsagenda voor de regio Twente. Dit jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd waar het gehele culturele veld, de gemeenten en de provincie voor worden uitgenodigd. Daar wordt de voortgang van het cultuurprofiel besproken en worden aanwezigen geïnspireerd door aansprekende voorbeelden te tonen van reeds ontstane samenwerkingen. Wat in gang is gezet krijgt daardoor een impuls en de energie die er reeds is, wordt levend gehouden.

De basiscapaciteit voor het trekken van het vervolgproces wordt geleverd door de gemeenten Enschede en Hengelo.

Bijlagen

1. Cultuurprofiel – INK 88131
2. Schets van het proces – INK 88132
3. Informerende brief aan de raad - 08 Raad 5105

Procesinformatie

Intern overleg

Momenteel is er geen ambtelijke capaciteit beschikbaar om aan de uitvoeringsagenda mee te werken. Door toch in te stemmen met deze visie kunnen de culturele instellingen in Almelo wel meedoen aan mogelijke proeftuinen die via rijks geld worden gefinancierd. De gemeente kan weer aansluiten als er capaciteit beschikbaar komt of als de thema's aansluiten bij het programma Binnenstad.

Afstemming met portefeuillehouder

Het B&W voorstel, inclusief bijlagen is afgestemd met de portefeuillehouder J.M. van Rees.

Directie-advies

Communicatie over het besluit

Persbericht

Instellen van een gezamenlijk persmoment met alle betrokken wethouders cultuur.
Openbaar met embargo tot 31 oktober 2018 totdat alle Twentse colleges de gelegenheid hebben gehad om het cultuurprofiel vast te stellen.